

Reconstruir Catalunya

«Reconstruir sempre és una tasca feixuga, però és una oportunitat d'or per esmenar errors anteriors»

La societat catalana afronta unes noves eleccions al Parlament per escollir el que serà el govern de la XIII legislatura de la Catalunya autonòmica. Unes eleccions que arriben segurament en el moment més desconcertant i tens de la història política recent, marcat per la major emergència sanitària i recessió econòmica del darrer segle.

La pandèmia ha posat de manifest les mancances més flagrants de les nostres institucions. El sistema polític ha demostrat escassa anticipació i agilitat en la gestió de la crisi, fallant estrepitosament en qüestions tan essencials com la compra de mascaretes, les ajudes als autònoms o la gestió de dades epidemiològiques.

Alhora, les desavinences entre les dues formacions responsables de gestionar l'esfera pública i l'excés de crispació i polarització política suposen un llast per a la resolució dels conflictes presents i futurs, especialment en temps que demanen confiança per construir una visió optimista i més resiliència de la societat catalana.

Probablement les eleccions del 14 de febrer tornaran a pivotar entorn del conflicte nacional endèmic que vivim amb l'Estat. La majoria de les opcions polítiques insistiran a tractar aquest element com a força motriu del seu programa electoral. Tanmateix, les prioritats de la societat a hores d'ara -i per raons òbvies- són unes altres i això ens portarà inevitablement a uns debats que necessitaran una mirada de llarg abast per part de les diverses forces polítiques.

Per aquest motiu, com a president de l'Institut <https://institutostrom.org/> Ostrom (<https://institutostrom.org/>), *think tank* independent dedicat a la generació de coneixement, la divulgació i la influència per a un millor disseny de polítiques públiques, em dispenso a compartir cinc propostes concretes que es podrien desplegar a curt termini des del Govern de la Generalitat.

Enfortir les polítiques de suport a la primera infància. Les polítiques d'educació i cura a la primera infància són un dels elements centrals d'una agenda política redistributiva, orientada a la millora de la mobilitat social. L'impacte anivellador més fort del sistema educatiu es produeix en l'educació infantil, ajudant els fills de les famílies amb menys capital cultural i hàbit lector. Si adquirir capital humà només es troba a l'abast de determinats estrats socials, tindrem una assignació de talent ineficient, contribuint negativament al creixement i la productivitat econòmics. Sembla bastant poc racional reduir linealment el preu de les matrícules universitàries i descuidar les polítiques de suport a la primera infància. La pandèmia fa urgent l'establiment d'ajudes monetàries de conciliació familiar en llars amb ingressos laborals baixos i alt risc d'atur com són les famílies monoparentals. També recomanem formular una oferta de suport a la primera infància flexible, talment que cada família pugui fer ús de la combinació de suports que sigui més avinent a les seves necessitats i preferències (escoles bressol, espais nadó, mares de dia, bebeteques, biblioteques, ludoteques...)

Un nou model de col·laboració universitat-empresa. Més enllà de la tradicional model lineal de transferència de coneixement des de les universitats cap a les empreses, les polítiques públiques s'haurien d'orientar cap a un model sistèmic de generació conjunta de coneixement. Aquest enfocament requereix relacions de cooperació ciència-empresa més intenses i bidireccionals, on es comparteixin inversions i riscos o s'utilitzin equips humans i infraestructures comuns. Per aconseguir-ho, molts països han establert aliances publicoprivades amb vocació de llarg termini, com és el cas dels Fraunhofer a Alemanya (1973), LabCOM a França (2013), Catapults al Regne Unit (2015) o CoLabs a Portugal (2018). Instruments com els vouchers o

xeccs d'innovació que permeten les empreses contractar recerca a aquestes institucions són fórmules a explorar per valoritzar el coneixement de les universitats i els seus grups de recerca.

Menys burocràcia per afavorir el creixement industrial. Molt sovint es presumeix de Catalunya com un país de pimes, oblidant una altra realitat que ens condemna a un dèficit en indústries grans amb les conseqüències que això comporta: sous més baixos, menys productivitat i menys inversió en recerca i innovació. Per posar només un exemple ben representatiu de la situació que vivim, amb dades sobre la taula podem dir que el teixit de la indústria catalana el 2019 es trobava sis punts percentuals del PIB per sota del de les regions més industrialitzades d'Europa. Aquell somni dels noranta de ser un dels motors d'Europa sembla del tot esvaït. Acceptant el greuge que suposa la infradotació pressupostària en infraestructures, hi ha un fet que hauria de posar en alerta els nostres gestors públics: la nostra feixuga burocràcia, que ens condemna a ser un país molt poc competitiu. (<https://institutostrom.org/2020/10/16/els-efectes-de-la-burocracia-sobre-el-desenvolupament-industrial-de-catalunya/>) Catalunya es troba en la dissetena posició (sobre un total de dinou comunitats autònomes) pel que fa a la facilitat administrativa d'iniciar activitats industrials. És per això que ens cal un marc normatiu amb menys restriccions que permeti la captació de projectes d'alt valor afegit.

Introduir intensitat competitiva en els mercats. També som capdavaners pel que fa al nombre de monopolis legals, barreres d'entrada i restriccions a la lliure competència. D'acord amb l'evidència internacional i seguint les recomanacions aportades per l'Autoritat Catalana de la Competència (ACCO), la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (CNMC) i la Comissió Europea, la solució òptima per a sectors com el del taxi (<https://institutostrom.org/2017/09/06/analisi-de-les-restriccions-la-competencia-en-larrendament-de-vehicules-amb-conductor-vtc-recomanacions-la-conselleria-de-territori-sostenibilitat/>), les notaries, les farmàcies (<https://institutostrom.org/2020/11/01/informe-innovacio-regulatoria-en-temps-de-pandemia/>), la distribució de carburants, les telecomunicacions, la llar compartida o els col·legis professionals, implica reduir les càrregues administratives i la sobreregulació existent. La innovació i la competència tenen un impacte positiu en el creixement econòmic, l'ocupació, la productivitat, el benestar, la inversió, la igualtat de gènere i la mobilitat social. A la propera cita electoral, els ciutadans faríem bé de situar-les al centre del debat públic.

La professionalització de la direcció pública. A Catalunya, cada canvi de govern suposa el relleu, no només de consellers i secretaris generals sinó també de directors generals, subdirectors generals i directors d'agències, fundacions i consorcis. Tenim la segona taxa de rotació de la funció pública més alta després de Turquia. Deslligar el funcionament de les institucions del cicle polític-electoral aconseguirà garantir la independència en la implementació i avaluació de polítiques públiques. Les riques i dilatades experiències del món anglosaxó o dels països nòrdics, però també de models molt més propers com el de Portugal, ofereixen mostres evidents dels beneficis de comptar amb administracions on els directius públics no siguin nomenats a dit pels polítics sinó a través d'un procés competitiu i obert, també, a candidats del sector privat. Aquesta necessària reforma, objecte de debat durant diverses legislatures, va assolir un grau significatiu de concreció en un projecte de llei l'any 2015. (https://politiquesdigitals.gencat.cat/web/.content/funcio_publica/documentos/pla_reforma_administracio/Documents/1_Projecte-de-lllei.pdf) El projecte ha romàs no obstant en l'agenda legislativa dels diversos executius des de llavors, sense més avenços que la seva mera transformació en avantprojecte de llei. Ha arribat l'hora de fer un pas endavant.

Aquestes cinc propostes -com les altres quaranta-cinc que hem fet arribar a totes les formacions polítiques- tenen en comú que poden ser gestionades i aprovades des del Govern de la Generalitat a la legislatura vinent. Cal que els nostres governants tinguin la valentia política d'emprendre reformes sense excuses ni victimismes i apostin per un disseny de polítiques públiques que beneficiï el conjunt de la població. Necessitem gestors públics que legislin d'acord amb l'evidència, facilitant la integració de l'avaluació independent als interessos particulars o a la mobilització partidista de la pròpia parròquia ideològica.

Catalunya pot abandonar la cultura del simbolisme permanent i edificar els pilars d'una societat competitiva, pròspera i benestant. Només amb un canvi de model que faci disparar l'economia i augmenti el potencial de Barcelona com el principal pol econòmic i social del sud d'Europa, farem que aquesta vella nació europea torni a tenir el potencial i la força perduts. Ens hem de posar a treballar intensament per recuperar dinamisme i solvència. I això implica una interlocució productiva entre la societat civil, els agents econòmics i les institucions públiques. Reconstruir sempre és una tasca feixuga, però és una oportunitat d'or per esmenar errors anteriors. Reconstruir Catalunya hauria de ser el principal objectiu del nou Govern elegit a les urnes.